

k' te božo djali
v to hladno zemljo!»

Ko so sneli Sokoli, ki so nesli pokojnika v to hladno zemljo, sokolski prapor raz krsto zvestega praporščaka, je očrtal v vznesenem nagrob, govoru starosta Gorenjske Sokolske Župe, notar M. Marinček iz Tržica, v duhu umrlega brata njegovo življenje in delovanje.

Naj duh njegov živi med nami,
na delo nas budi in dram!

Najblazjemu srcu slovenskemu, vzornemu prijatelju slovenskega šolstva in učiteljstva kličemo v prerani grob: Sokolski, planinski in učiteljski pozdrav!

R.

Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri.

Po letnih izveštjih.

(Dalje.)

Dijaki po narodnosti.

Gimnazijci po narodnosti.*)

Dežela	Zavod	Slovenci		Hrvati		Nemci		Italijani		Drugi
		absol.	%	absol.	%	absol.	%	absol.	%	
Kranjsko	Kočevje	12	—	1	—	146	—	—	—	—
	Kranj	323	—	—	—	4	—	—	—	1
	Ljubljana I.	670	—	3	—	2	—	—	—	6
	Ljubljana II.	385	—	5	—	1	—	—	—	12
	Ljubljana nemški	2	—	1	—	167	—	2	—	12
	Novo Mesto	270	—	1	—	5	—	1	—	12
Št. Vid	289	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Skupaj	1.951	84.68	12	0.52	325	14.11	3	0.13	13
Spodnje Štajersko	Celje A.	73	—	—	—	234	—	1	—	1
	Celje B.	169	—	—	—	—	—	—	—	—
	Maribor	337	—	—	—	233	—	—	—	—
	Ptuj	30	—	3	—	157	—	—	—	—
	Skupaj	609	49.19	3	0.24	624	50.40	1	—	1
Koroško	Beljak	8	—	—	—	312	—	—	—	1
	Celovec	73	—	—	—	407	—	4	—	—
	Št. Pavel	26	—	2	—	191	—	12	—	6
	Skupaj	107	10.27	2	0.19	910	87.33	16	1.54	7
Primorsko	Gorica	447	—	4	—	56	—	403	—	1
	Koper	—	—	6	—	—	—	199	—	—
	Pazin	28	—	141	—	—	—	2	—	1
	Pulj nemški	14	—	25	—	92	—	53	—	7
	Pulj italijanski	—	—	5	—	—	—	190	—	—
	Trst nemški	230	—	19	—	210	—	140	—	21
	Trst italijanski	2	—	1	—	5	—	717	—	7
Volosko-Opatija	7	—	71	—	1	—	1	—	2	
	Skupaj	728	23.42	272	8.75	364	11.71	1.705	54.86	39
	Gimnazije skupaj	3.395		289		2.223		1.725		60

*) Dečki in deklice skupaj.

Realci po narodnosti.*)

Dežela	Zavod	Slovenci		Hrvati		Nemci		Italijani		Drugi
		absol.	%	absol.	%	absol.	%	absol.	%	
Kranjsko	Idrija	180	—	—	—	5	—	—	—	1
	Ljubljana	330	—	5	—	199	—	3	—	4
	Skupaj	510	70.15	5	0.69	204	28.06	3	0.41	5
Spod. Štajer.	Maribor	8	2.86	2	—	267	94.36	1	—	2
Koroško	Celovec	5	1.27	—	—	375	95.18	9	—	5
Primorsko	Gorica	149	—	7	—	71	—	144	—	5
	Pazin	—	—	—	—	—	—	164	—	—
	Pulj	11	—	13	—	73	—	88	—	4
	Trst nemški	93	—	12	—	153	—	200	—	6
	ital. I.	3	—	—	—	1	—	584	—	2
	ital. II.	—	—	1	—	1	—	352	—	2
	Skupaj	254	11.88	33	1.54	299	13.98	1532	71.62	19
	Realce skupaj	779	—	40	—	1.145	—	1.545	—	31
	Vseh srednješolcev	4.174	—	320	—	3.368	—	3.270	—	91

*) Dečki in deklice skupaj.

V nobeni teh dežel število slovenskih dijakov po odstotkih ne dosega odstotkov slovenskega prebivalstva. Se slabše je pri Hrvatih v Istri. Posebno zaostajamo oboji v številu realcev, ki je pri Slovencih na Štajerskem in Koroškem ter pri Hrvatih prav neznatno.

V primeri s prejšnjim šolskim letom je naraslo število slovenskih gimnazijcev na Kranjskem absolutno za 87, relativno za 0.39%, realcev pa je 7 ali za 0.48% manj. Na Spodnjem Štajerskem je gimnazijcev 19 ali za 0.49% več, realcev je v Mariboru isto število, relativno pa za 0.06% manj. Na Koroškem je gimnazijcev 7 ali za 0.44% več, realci pa v Celovcu 3 ali za 0.59% manj. Na Primorskem je gimnazijcev 122 ali za 1.47% več, realci pa 4, relativno za 0.52% manj. Hrvaških gimnazijcev je na Primorskem sicer 26 več, toda relativno za 0.16% manj, realci so 4 ali za 0.29% manj.

Na 10.000 prebivalcev pride v teh deželah 53.2 srednješolcev, torej manj nego povprečno v celi Avstriji; pri Hrvatih: 19.2, Slovencih 33.7, Nemcih 78.5, Italijanih 91.7. V posameznih deželah pride na 10.000 prebivalcev ene narodnosti srednješolcev iste narodnosti: na Kranjskem Slovencev 50.1, Nemcev 189.5; na Spodnjem Štajerskem Slovencev 15.4, Nemcev 131.3; na Koroškem Slovencev 13.6, Nemcev 42.2; na Primorskem Slovencev 36.9, Hrvatov 17.9, Nemcev 228, Italijanov 90.8.

Številno razmerje gimnazijcev in realcev se je pri Slovencih in Hrvatih v preteklem šolskem letu še poslabšalo. V celi Avstriji pride letos na enega realca 2.17 gimnazijcev, v teh deželah lani 2.27, pri Slovencih 4.36, Hrvatih 7.22, Nemcih 1.94, Italijanih 1.28.

Realna smer je zastopana še v realni gimnaziji, a tudi v tej ni mnogo Sloven-

cev. Od 1160 realnih gimnazijcev v teh deželah je bilo Slovencev samo 56, Hrvatov 82, Nemcev 439, Italijanov 576.

Celotno število slovenskih gimnazijcev v teh deželah je bilo 3395, realcev pa 779. V tem so vštete tudi deklice privatistinj na srednjih šolah. Razentega pa je še nekaj Slovencev raztresenih po graških in drugih štajerskih srednjih šolah. Po vsem tem je slovenskih gimnazijcev 3329, realcev 783, skupaj 4112.

Nekaj bi jih še bilo v sosednjih hrvaških srednjih šolah, zlasti v Varaždinu in Sušaku, a njih število se ne da dognati, ker hrvaške srednje šole žalibog ne vodijo narodnostne statistike dijakov. Posamezni so še znabiti raztreseni po ostalih avstrijskih kronovinah, a veliko jih ne more biti.

Leta 1908. je bilo v teh deželah slovenskih gimnazijcev 2703, realcev pa 745. Število gimnazijcev je torej naraslo v štirih letih za 626 ali za 23.16%, realcev pa, ki jih imamo že od nekdanj pre malo, samo za 38 (5.1%).

Sicer imamo Slovenci še vedno razmeroma manj srednješolcev ko drugi narodi, zlasti Nemci in Italijani. Vendar moramo opetovano poudarjati, da imamo gimnazijcev že preveč, posebno na Kranjskem. Ako bi bil naš narod bogat in bi se absolvirani dijaki posvetili produktivnim poklicem, bi morali le pozdravljati veliko število srednješolcev, ker se s šolanjem vobče širi znanje in kultura ter bi bilo koristno, če imamo čim več izobražencev v vseh poklicih. Žalibog pa ni tako. Kdor je nekaj let presedel po gimnazijskih klopeh, se ne mara več baviti s poljedelstvom in obrtjo ter množji vrste slabo plačanega inteligenčnega proletariata. Na visokih šolah imamo večinoma juriste in filozofe, več, kakor jih dobi primerne kruha v domovini. Izven domovine naših juristov ne rabijo, filozofov pa le malo. Ako bi imeli zdravnike, inženirje, živinozdravnike itd., ti bi zdaj lahko dobili službo na Balkanu. Toda teh imamo sami pre malo.

Zato moramo odločno nastopiti proti enostranskemu množenju naših gimnazijcev. Treba je javnost poučiti in odsvetovati na Kranjskem gimnazijski študij, navsvetovati k večjemu realce, zlasti pa meščanske in razne strokovne šole, kakor obrtne, poljedelske itd. Predvsem pa je dolžnost srednješolskih profesorjev, da s pravično strogostjo izbirajo sposobne in odstranjujejo manj sposobne dijake iz gimnazij. S tem koristijo splošnosti, a tudi prizadetim posameznikom bolj kakor z neumestno popustljivostjo.

(Dalje.)

25 letnica „Učiteljskega društva za postojnski šolski okraj“.

(Dalje.)

Brzojavni in pisni pozdravi.

Ko se je poleglo odobravanje, ki ga je izzval govor gospoda župana, so bili prečitani brzojavni in pisni pozdravi, in sicer:

Borovnica. K veselemu slavlju društvene petindvajsetletnice srčno čestitam. Društvo naj deluje in dviga učiteljstvo še mnoga leta. Žirovnik.

Boršt pri Trstu. Današnjemu slavlju v Vaš in naš ponos kličemo: Živi, rasti, cveti še nadalje! Slovensko učiteljsko društvo za Istro. Venturini, predsednik.

Bovec. Čestitajoč bratskemu društvu k petindvajsetletnici kličemo: V blagor narodu in našemu stanu neustrašeno naprej! Tolminsko učiteljsko društvo.

Domžale. K današnjemu slavlju najiskrenejšo čestita: Kamniško učiteljsko društvo.

Gorica. Za srebrni jubilej krepko le naprej! Goriško društvo. Križman.

Hrastnik. Neustrašeno in vztrajno naprej do zmage, zakaj vremena Kranjcem bodo se zjasnila, kliče tlačenim, toda značajnim, neupogljivim bojevnikom nagrodne prosvete, zbranim pri današnjem slavlju: Učiteljsko društvo laškega okraja. Gnus, predsednik.

Idrija. K jubileju iskreno čestitam. Živi! Zborovalci. Gangl.

Kranj. Jubilantu pošilja presrečne bratske čestitke za učiteljsko društvo kranjskega okraja: Rus.

Krško. Bratskemu društvu najlepše čestitke, Pedagoško društvo v Krškem.

Ljubljana. Srčne čestitke k slavlju 25letnice društva naprednih učiteljev, ki jim krivična sila ni upognila značaja in ponosa. Dr. Novak, dež. poslanec.

Ljubljana. Ob slavlju 25letnice obstanka Vašega društva kličemo: Slava! Kakor je zvesto izvrševalo četrto stoletja svojo nalogo in stalo na braniku za učiteljska prava in za svobodni razvoj šolstva, tako naj ne upogne tilnika tudi v prihodnje. Zborovalcem-junakom: navdušeni živio! Jelenc, predsednik Zaveze.

Ljubljana. V imenu Deželnega slovenskega učiteljskega društva k današnjemu slavnostnemu dnevu najiskrenejšo čestitam. Iskreno želim obilo najlepšega uspeha ob današnjem zborovanju kakor tudi za bodočnost. Bratski pozdrav vsem zborovalcem. Juraj Režek, predsednik.

Ljubljana. Ljubljansko učiteljsko društvo kliče bratskemu društvu ob njega 25letnici: »Vivat, floreat, crescat!« Slava zavednim zborovalcem! Z zlatimi črkami bodo zapisani v zgodovini slovenskega učiteljstva vsi, ki tudi v dobi suhih let niso zapustili napredne učiteljske organizacije. Živili značajni! Sursum corda in neustrašeno naprej za svobodo učiteljstva! Dimnik, predsednik.

Ljubljana. Čestitam k 25letnici in kličem: Neustrašeno naprej za pravice učiteljstva! Bivši član Wider.

Logatec. Ob slovesnem praznovanju 25letnice Vašega društva iskreno pozdravljam vse zbrane udeležnike. Leop. Punčuh.

Metlika. »Društvo bratsko, ostani zvesto svojim naprednim načelom« — kliče Belokranjsko učiteljsko društvo.

Nabrežina. Sežansko učiteljsko društvo kliče zavednim tovarišem in tovarišicam, zbranim na slavnostnem zborovanju, krepki: Živili! Na zdar!

Nova Štifta. Gornjegrajsko učiteljsko društvo pošilja najiskrenejšo čestitke k 25letnemu obstanku vrlega bratskega društva, iskreno želeč, da še ostane naprej na odločnem braniku za vsestranski napredek šolstva in pravice učiteljstva! Ivan Kelc.

Ptujska gora. Po soglasnem sklepu Učiteljskega društva za ptujski okraj sprejmite najiskrenejšo čestitke k današnjemu slavlju 25letnice od bratskega Vam društva. Ivan Klemenčič, predsednik.

Radovljica. Stojte še 25 let na braniku teptanega naprednega učiteljstva. Radovljiško učiteljsko društvo.

Rudolfovo. Brate vodi vez edina nas do cilja enega. Slava umrlim in živim družtvenikom! Štipko Jelenc, bivši predsednik.

Solkan. Čestitamo in voščimo vam srčno, naj bi društvo vztrajno napredovalo in Vam obilo koristilo. Za deželno društvo: Bajt.

Slov. Gradec. Iskrene čestitke in bratske pozdrave. Slovenjegraško učiteljsko društvo.

Toplice pri Rudolfovem. Zborujočim bratske pozdrave! Neustrašeno po začrtani poti naprej! Novomeško učiteljsko društvo.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Ob petindvajsetletnici Vašega, za učiteljski stan plodonosnega delovanja Vam pošiljamo bratske pozdrave ter Vam kličemo: »Vivat, floreat, crescat!« Okrajno učiteljsko društvo za šentlenski okraj: J. Manrič, načelnik.

Trst. Bratsko pozdravljamo, želeč Vam danes in nadalje najboljših uspehov. Učiteljsko društvo Trst.

Velike Lašče. Bratske čestitke! Pozdrav zborovalcem! V pritiska polnih časih vztrajno naprej! Po dosedanjih načelih naj dejanja govore, kakšna bodita volja in srce. Za slovj. učiteljsko društvo kočevskega okraja: Štefančič.

Višnja gora. Pogumno in neustrašeno naprej tudi v novi 25letnici! Živio! Učiteljsko društvo litijsko.

Vranksko. Presrečne čestitke k srebrnemu jubileju. Za savinjsko učiteljsko društvo: Jakše.

(Konec.)

Iz naše organizacije. Štajersko.

Saleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 10. avgusta t. l. ob pol 3. uri popoldne v šoli. Na vzporedje je med drugimi točkami tudi predavanje o kmetijskem pouku v ljudski šoli. Po zborovanju je šolarska prireditev s spevoigro in igro dvodejanjko.

Književnost in umetnost.

Aškerčeva čitanka. Izbrane pesmi Antona Aškerca. Uredil in uvod spisal dr. Ivan Prijatelj. V Pragi. Založila »Svobodna Misel«, 1913. Cena: 1 K in 1 K 60 v. — Dne 10. junija t. l. je bila obletnica Aškerčeve smrti. »Svobodna Misel«, ki ji je bil pokojnik prvak, se ga je spomnila ob tej priliki z izdajo njegovih najbolj značilnih in najlepših pesmi. Lep je tak spomin in potreben za širše kroge, ki bi jim sicer Aškerčevi umotvorili ostali neznan. Urednik dr. Ivan Prijatelj je izbral bisere Aškerčeve poezije, ki jim je na konec priložil še nekatere manj vredne pesmi, hoteč s tem pokazati propadanje Aškerčevega vzleta. V uvodu je dr. Prijatelj spretno analiziral Aškerčeve narodne balade, potem balade in romance, ki jim je

snov vzeta iz domače zgodovine, njegovo socialno in miselno poezijo.

Konserviranje sadja in vsakojake povrtnine za domačo uporabo. Spisal J. Zupanc. — Prišel je čas, ko imamo na vrtu dovolj povrtnine in sadja. Mislimo pa moramo na ono dobo, ko ne bo vsega tega. Zato bodo skrbne gospodinje založile svoje shrambe z raznimi sočivjem in sadjem za zimo. Kako to storiti, nam kaže knjiga: **Konserviranje sadja in vsakojake povrtnine za domačo uporabo**, spisal J. Zupanc, dež. vinor. inštruktor v Ptuj, in katera se dobi pri njem. Cena ji je 1 K. Marljivi pisatelj nam je pripravil že 3. izdajo knjige, ki jo priporočamo vsem, ki ljubijo pozimi izpremembo hrane. Knjiga je praktično urejena in nas seznanja z raznimi načini vkuhanja v patentovanih kozarcih. Nebroj receptov bo služil izvrstno gospodinjam. Pisatelj tudi ni pozabil na pripravljanje likerjev in jagodnih vin, sadjevca in sadnega kisa ter konzerviranja mesa. Knjiga ima mnogo tiskovnih pomot, a so glavne popravljene, tudi najdemo slovniške in jezikovne napake, a knjiga ne trpi na svoji vrednosti. Priporočamo jo najtopleje.

»Nauk o serviranju«. Izšla je znamenita, bogato opremljena strokovna knjiga »Nauk o serviranju«. Priznati moramo, da je ta knjiga neobhodno potrebna za Slovence sploh, zlasti pa za slovensko gostilničarstvo, ki dosedaj še ni imelo strokovnega slovstva v slovenskem jeziku. Ker je knjiga poljudno pisana, razen tega pa v njo sprejetih 95 tabel z najrazličnejšimi vzorci in s 338 nazornimi slikami, se vsak prav hitro in lahko seznanja z dandanejšo po vsem svetu veljavni načeli in predpisi glede serviranja. Slovincem nam te vrste knjig primanjkuje. Knjiga je namreč v prvi vrsti namenjena gostilničarski obrti in zaradi tega ne bi smela manjkati v nobenem hotelu, v nobeni restavraciji in gostilnici, ki se peča s postrežbo odličnejših gostov in tužcev, imeti bi jo moral vsak natak, vsaka natakarija, da se iz nje ob vsaki priliki lahko pouči o pravilni postrežbi, manjkati pa bi ne smela tudi v nobeni boljši hiši. Posamezna poglavja, kakor »Razvrstitev jedi pri obedih«, »Snaženje servisa in ravnanje z njim«, »Kako se mize pogrinjajo«, »Serviranje posameznih obedov«, »Slavnostna miza«, »Hotelski service« so namreč ravnotako veljavna za privatne hiše kakor za gostilnice. Zaradi tega bo marsikateri gospodinja s to knjigo ustrezno, ker bo dajala zaslonbo napram poslom, da, še več, našla bo v njej marsikatera navodila, ki jo bodo obvarovala večkrat občutne škode. Knjiga se ne peča samo s tem, kako se mora pri serviranju splošno nastopati napram gostom, bavi se tudi z vsemi pripravljalnimi deli, skratka ozira se na vse možnosti in daje za vsak slučaj zanesljiva navodila, tako, da je onega, kdor je znan z nje vsebino, le težko spraviti v zadrego. In priznati moramo, da je pri naš Slovincih zlasti ob raznih slavnostnih prilikah zaradi nepoznanja splošno veljavnih mednarodnih predpisov marsikdo v zadregi, pa naj si je že gostitelj ali tudi samo gost. Reči moramo zato, da smo s to knjigo storili korak naprej, da smo se tudi na polju postrežbe približali drugim narodom. Želeli bi le bilo, da bi se v tej knjigi uveljavljena načela in pravila glede postrežbe čim prej uvedla po vseh naših boljših hišah. Zlasti je samo priporočati, da si knjige ne preskrbe samo vse naše boljše gostilne in v teh postrežbi namenjeno osebje, marveč tudi vse naše boljše privatne hiše. V platno vezana knjiga se naroča, oziroma dobi pri »Deželni zvezi gostilničarskih združenj na Kranjskem« in pri upravništvu »Gostilničarskega Vestnika«, Ljubljana, Gradišče 7, ter stane 5 K. Pošilja se samo proti naprejš plačani naročnini ali proti poštnemu povzetju, za poštnino se vračuna še 50 v, za povzetje pa 70 v.

Srednješolski vestnik.

** Iz srednješolske službe. V osmi čin. razred so bili pomaknjeni: profesorja Makso Pirnat in Fran Komotar na držav. gimnaziju v Kranju, profesorja Martin Majcen in Bogumil Remec na držav. gimnaziju v Novem mestu, prof. Josip Reiser na I. držav. gimnaziju v Ljubljani, profesor Josip Bučar na II. držav. gimnaziju v Ljubljani in prof. dr. Henrik Svoboda na držav. realki v Ljubljani. — Profesor na realki v Gorici, dr. Fran Hörburger, je premeščen v Linc, na njegovo mesto pa pride profesor Anton Schönbichler iz Radautza v Bukovini. Dalj menda niso mogli iti ponj. — Na Primorskem: V 8. čin. razred so bili pomaknjeni: Milan Begovič na državni realki v Saplju; Artur Caprini na italijanskem državnem gimnaziju v Zadru;

Štefan Figurić na državnem gimnaziju v Pazinu; Viktor Kotovsky na državnem gimnaziju v Trstu; Kristofor Krile na državnem gimnaziju v Dubrovniku; Marius Kuschen na državni realki v Gorici; Albert Kurmanić na državni realki v Zadru; Valter baron Ljubibratić na hrvaškem državnem gimnaziju v Zadru; dr. Jožef Müller na državnem gimnaziju v Trstu; dr. Oton Paper na državni realki v Gorici; dr. Ernest Perić na državni realki v Zadru; Martin Zgrablić na državnem gimnaziju v Pazinu. — Na Koroškem: V 8. čin. razred sta bila pomaknjena: Jožef Hribar na državnem gimnaziju v Beljaku in Ludovik Nagele na državni realki v Celovcu.

** Mestna višja realka v Trstu ne bo podržavljena. Iz Trsta poročajo: Naučno ministrstvo je sklenilo, da se mestna višja realka v ulici Aquedotto ne bo podržavljala.

Politiški pregled.

* Samo v Avstro-Ogrski mogoče. Novi kraljevi komisar baron Skerlec, ki ima poverjeno nalogo uvesti na Hrvaškem redne razmere, še hrvaščine ni zmožen. In ta mož ima reševati hrvaško vprašanje!

* Krobotin in rekrutni kontingent. Na svoji avdienci v Lšlu je poročal vojni minister tudi o nameravanem zvišanju rekrutnega kontingenta. Cesar je odobril, kakor trdijo v poučenih krogih, Krobotinove predloge.

* 3000 umetnih lesenih nog! »Kölnische Zeitung« prinaša inserat, v katerem se razpisuje dobava 3000 lesenih nog za neko vojskujočo se državo. Ta država je ali Srbija ali pa Bolgarija. — Najbrže bo Bolgarija. To je blagoslov vojne!

* Razpust štajerskega deželnege zbor. Dunajski listi poročajo, da namestnik vlada razpusti v jeseni Štajerski deželni zbor. Od jugoslovanske političke strani zvemo, da vlada za sedaj nima tega namena, ampak da se na Štajerskem pripravljajo na to, deželno upravo za daljši čas voditi eventualno tudi brez deželnege odbora.

* Nemci so edini v boju zoper nas. Društvo za nemstvo v inozemstvu (Verein für das Deutschtum im Auslande) je pred kratkim zborovalo v Duisburgu na dolnem Renu. Načelnik mu je državni minister v p. v. Heting. V minulemu letu je pristopilo v društvo 17.000 novih članov. Podpira se s prispevki nemstvo po vsem svetu, zlasti v Avstro-Ogrski, kamor je poslalo društvo lani 124.000 mark; posebno mu je bila pri srcu nemška stvar na Ogrskem, v Galiciji in v Bosni. Za nujno potrebo so spoznali zborovalci povišanje podpor na nemško-slovenski jezikovni meji. Poročilo o skupščini tega Slovenstva grozajočega društva končuje s pomenljivimi besedami: »Kot posebno razveseljivo bodi pribito, da društva ne podpirajo le evangelijski, nego tudi katoliški cerkveni krogi. In pri nas? Katoliški cerkveni krogi, stoječ v službi vladajočega nemstva, delujejo dosledno zoper našo »Družbo sv. Cirila in Metoda«.

Kranjske vesti.

— **Umrlj** je dne 6. t. m. v ljubljanski bolnici tov. Josip Sedlak, nadučitelj na Jesenicah, v 46. letu svoje dobe po kratki, a mučni bolezni. — Pogreb se je vršil v četrtek popoldne izpred bolnišnice mrtvašnice na pokopališče k Sv. Križu. Tako rano umrlega tovariša so spremili k zadnjemu počitku tovariši z domače šole ter več ljubljanskih in okoliških učiteljev. Učitelji-pevci so mu v poslednji pozdrav zapeli dve žalostinki. — Ljubemu tovarišu in prijatelju, ki je ob težavnih razmerah ostal zvest svojim dolžnostim, bodi ohranjen najblažji spomin!

— **Umrla** je dne 1. t. m. Franja Janežičeva, učiteljica na dekliškem liceju v Ljubljani. Bodj ji blag spomin!

— **Pogreb Janka Petriča**, edinega sina našega tovariša Petriča v Šiški, ki je na tako tragičen način ponesrečil v Kamniških planinah, se je vršil v soboto popoldne ob veličastni udeležbi občinstva iz vseh slojev. Rajnika so pripeljali isti dan popoldne z Jezerskega na Koroškem v Spodnjo Šiško. — Pogreba se je udeležil šiški »Sokol« in »Čitalnica«. Čitalničarji so zapeli pred hišo in ob razpotju žalostinke. Pri pogrebu je bilo zastopano S. P. D., profesorski zbor gimnazije, turistov klub »Dren«, ki mu je pripadal tudi pokojnik, učiteljski zbor iz Šiške, več učiteljev iz Ljubljane in okolice in mnogobrojno drugega občinstva. Pogreb ponesrečenca je zbujal splošno zanimanje, in malokatero oko je ostalo jasno, da se ni porosilo, ko je videlo zadnjo pot mladega bitja, ki mu je hrepenenje po divnem pla-

ninskem svetu vzelo mlado življenje in mu uničilo, kakor staršem zagrenilo — bodočnost, ob izgubi edinega sina. Naj bo pokojniku zemljica lahka!

— **Poročil se je** gospod Karel Riedl, nadgozdar in posestnik v Leskovcu z gospodično učiteljico Mimi Bavdekovo. Obilo sreče!

— **Dež. šolski svet v Ljubljani.** Iz seje dne 5. avgusta t. l. Imenovani so definitivno: za Polhov gradec Ana Kleinsteinova; za nadučitelja v Blatni Brezovici Josip Zakrajšek; za Golo Ana Vadalova; za Skocijan Josip Trobiš; za Dolenjo vas pni Ribnici Josip Jaklič; za Primskovo Marija Flandrova; za Rateče Josipina Sterlekarjeva; za Ribnico (deška šola) Alf. Završnik; za nadučitelja v Zagradcu Henrik Lobe; za učiteljico istotam Julija Berlanova; za Žiri Leopold Hladnik; za Cerklje pri Kranju Marija Piškurjeva. Nadučiteljsko mesto v Horjulju ter učni mesti v Kranju (deška šola) in na Savi se še enkrat razpišejo. — Začasno se vpokoji Marija Boletova v St. Vidu. — Učitelj Fr. Pirč se premesti z Ostrožnega Brda v Žužemberk. — Za ljudsko šolo v Kopanju se ustanovi ekspozitura v Spodnji Slivnici. — Sistemizira se novo učno mesto na ljudski šoli v Šmartnem v Tuhinjski dolini in poseben oddelek za oddaljene kraje šolskega okoliša iste šole. — Pravi učitelj na državni gimnaziji v Kranju, Vincenc Marinko, se definitivno namesti in dobi naslov profesorja. Dr. Milan Šerko se priporoča za definitivno namestitev v Novem mestu. Prof. Bogumil Remec dobi dopust kot vodja slov. trgovske šole. — Učitelj Adolf Sadar dobi dopust kot učitelj šole na prisilni delavnici, na II. mestni šoli pa se sistemizuje definitivno mesto ekstra statum. — Na ljubljanskih mestnih šolah se sistemizuje 6. mesto kateheta s šolskim letom 1913/14. — Stalno se vpokojajo: Štipko Jelenc, nadučitelj na Dvoru, Eleonora Devova v Naklem in Ida Mallyjeva v Kranju, začasno pa Marta Andoljškova, učiteljica v Šiški, in Fr. Grajlant, učitelj v Kostanjevici. — Za trorzrednico v Mirni peči pa se ustanovi poseben oddelek za oddaljene kraje. — Odobri se nov disciplinarni red za dekliški licej v Ljubljani. — Za mesto geografa in historika na ljubljanski realki se sestavi terno predlog, na istem zavodu se sistemizuje drugo mesto kateheta. — Na ljudskih in meščanskih šolah v krajih, kjer so srednje šole, se odslej šolsko leto zaključuje istodobno.

— **Iz ljudskošolske službe.** Absolvirana učit. kandidatinja Marija Brežnikova pride kot volonterka na petrazredno ljudsko šolo v Novem mestu. — Provizorični učitelj na ljudski šoli v Borovnici Ivan Verbič je v isti lastnosti prestavljen na šestrazredno ljudsko šolo na Vrhniki in prov. učitelj na deški ljudski šoli v Sp. Šiški Ludovik Ivnik v enaki lastnosti na šestrazredno ljudsko šolo pri Devici Mariji v Polju. — V Zasiplu je za l. 1913/14. dovoljen skupen ponavljalni pouk. — Za prov. učit. na petrazr. ljudski šoli v Leskovcu na Dolenjskem je imenovan abs. učit. kandidat Albin Zavrl. — Dosedanji prov. učitelj v Podkrajju Maks Gross je imenovan za prov. učitelja v Ledinah.

— **Na ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah** je bilo v minulem šolskem letu 5693 otrok; lani je bilo 5666, predlanskim 5674 in pred tremi leti 5687 šoloobiskujočih otrok.

— **Okrajne učiteljske konference** se bodo morale tudi poslej vršiti redno vsako leto (§ 45. drž. šol. zak.) Le v izrednih, uvaževanja vrednih slučajih se sme v kakem okraju uradna konferenca opustiti, a le s privoljenjem naučnega ministrstva. — Konferenca pa se bodo morale vršiti le na sedežu okrajne šolske oblasti. V stalne odbore in v knjižnične odbore bo treba voliti toliko namestnikov, kolikor je odbornikov. — S tem torej, da se naj uradne konference odpravijo, ne bo nič!

— **Izobraževalni tečaj v Kranju.** Pripravljani odsek, ki mu je mestni zastop poveril nalogo, da napravi načrt za izobraževalne tečaje, se je resno lotil svojega dela. Odsek se hoče potruditi, da uredi zadevo tako, kakor bi najbolje odgovarjala krajevnim potrebam mesta Kranja, okolice in Gorenjske sploh. Za danes naj poudarjamo, da so izobraževalni tečaj v prvi vrsti namenjeni za preproste sloje, ki jim gnotne razmere ne pripuščajo, da bi svoje otroke pošiljali v druge kraje, da bi tam nadaljevali svojo izobrazbo. Kajpada se razume, da je pri teh tečajih sploh vsakdo dobrodošel. Naše mnenje je, da je mestni zastop pravo pogodil, da se je zavzel za to zadevo in sklenil tudi gnotno prispevati, da se omogočijo izobraževalni tečaj, ki so uvedeni tudi po drugih malih mestih in povsod jako dobro uspevajo.

— **Na Kranjski kmetijski šoli na Grmu** se prične letoletna in zimska šola novembra meseca. Za kranjske mladeniče je razpisanih 36 prostih mest. Plačujoči učenci plačujejo v letni šoli 300 K, v zimskem tečaju pa 150 K. Nekolkovane prošnje je poslati ravnatelju imenovane šole do 15. septembra t. l. Tam se dobe tudi natančnejša pojasnila.

— **Popravek.** V napisu na spomeniku tovariša Frana Del-Cotta se glasi 3. verz (vrstica): napredka, svobode ljubitelj; torej odpade besedica »delo«.

Štajerske vesti.

— **Okrajna učiteljska konferenca za okraja Gornji grad in Vransko** se je vršila dne 26. julija t. l. v Mozirju. Navzočih je bilo razen gospoda predsednika 61 učnih oseb. Po prav presrečnem pozdravu in ožigosanju tistega dopisuna, ki je navsve toval v novinah, naj referentj gledajo, da konferenca ne bo trajala predolgo, otvori konferenco s pozivom, da zaključijo navzočniki najvišjemu in najboljšemu zaščitniku naših šolskih postav prav krepki trikratni: Živio! Navzočniki so se odzvali temu z vsem navdušenjem. Na to čita predsednik svoj referat o nadzorovanju šol v obeh okrajih ter daje prav primerne mišljaje glede uspešnega napredovanja v šolskem pouku iz raznih predmetov, opominja navzočnike, naj nikdar pri pouku ne spuščajo npravnstvene vzgoje. Splošno je bil prav zadovoljen s šolskimi uspehi. — O temi: »Pomen in ustroj kmetijskih nadaljevalnih tečajev za šoli odraslo mladino« poročal je tov. Lorber iz Braslovč jako temeljito. V debato je poseglo več na ta predmet posebno pripravljenih učiteljev. Da bi le vsi za povzdigo kmetijstva stavljeni predlogi ne ostali glas vpjiočega v puščavi, kakor je to pri nas navada! — »Kako se naj v ljudski šoli obravnava ustavoznanstvo?« Poročal je tovariš Pavel Flerč iz Letuša. Pray vrlo mu je pomagal pri tem tov. Pulko iz Gorice. Vsa predavanja so bila sprejeta pohvalno in z odobravanjem. Drugih navadnih šablonskih zadev ni vredno omenjati, posebno ker se z njimi navadno le trati pri takšnih uradnih konferencah zlati čas. V stalne konferenčne zbornice so izvoljeni za Vransko: Kramar in Jakše; za Gornji grad: Kocbek in Kelc. Velik dokaz simpatije do šolstva od višjih oblasti. Prav živahno debatiranje je nastalo pri točki: predlogi in želje udov. Tov. Kocbek je stavil predlog za izboljšanje učiteljskih plač, ki je bil soglasno brez vse debate sprejet. Hujši spor je nastal med predlogi tov. Flerčeta, ki je priporočal sprejetje šolske knjige »Moja prva čitanka« od Krulca, kar je tudi g. nadzornik prav toplo priporočal, in tov. Kelca, ki je priporočal »Moje prvo berilo«, sestavljeno od tov. K. Widra. Po mnogih pro in kontra je bil z veliko večino sprejet predlog Kelčev, a vladni predlog odklonjen. — Gospod nadzornik se zahvali končno vsem za njihov trud, vztrajnost in požrtvovalnost, želeč vsem prav prijetne počitnice! Njegov namestnik Kocbek se mu pa v imenu navzočih zahvali za nepristransko vodstvo konference in mu želi, da bi naše konference vodil še tako objektivno in ljubeznivo mnogo let! S tem je bila od 9. ure dopoldne do 2. en četrt ure popoldne trajajoča konferenca zaključena.

— **Uradna učiteljska konferenca za slovenske in utrakvistične šole okrajev Slovenji Gradec, Marenberg in Soštanj** se je vršila dne 19. julija 1913 v slovenjgraški okoliški šoli. Navzočih je bilo 68 učiteljev, ozir. učiteljic, pa tudi nekatere učiteljice ženskih ročnih del so bile prisotne. Konferenco je vodil c. kr. okrajni šol. nadzornik Alojzij Schechel, ki je prijazno pozdravil navzoče, se spominjal jubileja pragmatične sankcije ter presvetlemu vladarju in vsej hiši Habsburški zaklical trikratni »Slava!«, v čemer je učiteljstvo navdušeno soglašalo. Za svojega namestnika je imenoval šol. ravnatelja Vrečka. G. nadzornik se je spomnil tudi dveh pred kratkim umrlih tovarišev, namreč ravnatelja Jožefa Barleta in nadučitelja Martina Matekoviča, ki sta bila vestna in marljiva učitelja. Navzoči so njih spomin dostojno počastili. Enako se je spomnil dveh v tekočem preminulih članov okrajnih šol svetov, ki sta bila vedno prijatelja šole in učiteljstva, in sicer g. nadpoštarja E. Golla v Slovenjem Gradcu ter R. Sona, veleposestnika v Breznem, marenberškega okraja. Spomin teh rajnikov je učiteljski zbor tudi primerno počastil. — Kot zapisnikarja sta fungirala tov. Goll Josip in gč. Vidmar Ivanka, oba iz Vuzenice. — Poročilo g. nadzornika o stanju šolstva, o posameznih učnih predmetih, o administrativnih zadevah itd. je bilo jako obširno, temeljito in zanimivo. O temi: Kako neguj učitelj ugled svojega stanu